

Maya
Haršániová

Dom pri
železnici

Vydavateľstvo Elist
www.elist.sk

Autor: © Maya Haršániová
Jazyková úprava: Eva Dedinská
Korektúra: Mgr. Anetta Letková
Dizajn obálky: © Martin Veselý
Fotografie: Rafael Fuchs
Unsplash
Velizar Ivanov
Vydavateľstvo: Elist, Liptovský Mikuláš
Tlač: Finidr, Český Tešín
Rok vydania: 2023, prvé vydanie

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy nesmie byť reprodukováná, uchovávaná v rešeršných systémoch alebo prenášaná akýmkoľvek spôsobom vrátane elektro-
nického, mechanického, fotografického či iného záznamu bez predchádzajúceho písomného súhlasu autora, respektíve vydavateľa.

ISBN: 978-80-8197-533-2

Maya
Haršániová

Dom pri železnici

Venujem mame.

Prológ

Náš dom vždy dýchal vlastným životom. Niekedy sa mi dokonca zdalo, že si so svojimi obyvateľmi robil, čo chcel. A nebolo to iba pre tajomstvá, ktoré ukrýval. Akoby všetko sledoval, plánoval a rozhodoval o tom, čo sa bude diať ďalej.

Nikdy nezabudnem na to, keď sme sem prišli prvýkrát. Máj 1989. Už pri vstupe do domu som pocítila zimomriavky na celom tele. Pre mňa celkom nový pocit. Také niečo sa mi nestávalo. Nikde som sa necítila živšie, čulejšie, a predsa tak sklúčene ako tu.

Hneď za domom sa nachádzala železničná trať, neďaleko železničná stanica. Vlaky premávali pravidelne každú hodinu, ale zdalo sa, že to bolo oveľa častejšie. Keď okolo prešiel vlak, všetko sa začalo otriasať. Zo začiatku to bolo slabé drnčanie a vibrovanie, ktoré postupne prešlo do hlučného šramotu. Za tie roky sme si zvykli. Svojím spôsobom.

Náš dom bol posledný v ulici malej osady nazývajúcej sa Krákovce. Najbližšia dedina bola vzdialená iba zopár kilometrov, hlavné mesto rovných štyridsať.

Zrazu som počula, ako sa vchodové dvere otvorili. Bolo to čudné, nikoho som nečakala.

Potom som ju zbadala. Znova. Neznámu tajomnú ženu. Bola vysoká, štíhla, šľachovitá, s plavými krátkymi vlasmi. Telo jej zdobilo množstvo tetovaní. Na tvári mala rúško. Pohľadom zastala na obraze visiacom v predsieni. Niekoľko sekúnd si ho neveriacky premeriavala. Bol na ňom Kriváň. Veľmi dávno ho namaľovala moja sestra.

Mala som dojem, že obraz tu bol odjakživa.

Ženine oči sa pohli od obrazu ku mne. Jej pohľad bol zmätený. Zrazu sa na mňa pozrela tak, akoby si spomenula, kto som a niekde v mysli si ma zaradila.

Počula som, ako hovorí: „Musíš z tohto domu odísť. Čo najskôr! Dnes máš zomrieť!“ To nebolo jediné, čo povedala.

Ustarostene sme sa na seba pozerali. Pochopila som, že žena bola úprimná a snažila sa mi iba pomôcť.

Gabriela

2021

Škodovka prudkým šmykom zastane pri vysokom obrubníku pred posledným domom na dlhej ulici.

„Teda, oco, ty sa nezdáš!“ prebodnem pohľadom otca a rýchlosťou blesku si odopnem bezpečnostný pás. Pokrútim hlavou.

„Čo si o nás tí realitáci pomyslia? Že sme dajakí pretekári?!“ utrúsim suchý, ale výstižný vtip. Otec pred niekoľkými mesiacmi oslávil päťdesiatku. Niekedy mám dojem, že sa čoraz častejšie vracia do svojich mladíckych čias, akoby naňho prišla druhá puberta. Niekde som čítala, že mužom v tomto veku sa to stáva.

Otvorím dvere, vystúpim a poriadne nimi buchnem.

Pred vchodom do domu stojí vysoká štíhla žena s gaštanovými kučerami v krémovom plášti. Je to naša realitná agentka, s ktorou máme dohodnuté stretnutie a obhliadku domu. Meškáme asi desať minút. Usmejem sa a zakývam na ňu, pričom po očku sledujem, čo sa deje pri aute. Otec otvára dvere a pomáha mame vystúpiť. Zhovievavo, a zároveň ospravedlňujúco sa naňho usmejem. Môj úsmev však nezbadá. Snaží sa rozprávať s matkou. Viem, že niekedy to so svojimi prudkými reakciami prehánam, ale ani otec nie je svätý. Mamina diagnóza, ktorá prišla tak nečakane, z nás spravila akýchsi nervákov. Ani jeden z nás to nemá ľahké. Navzájom sa rešpektujeme, no zvládať mamu a jej alzheimera dvadsaťštyri hodín denne dá poriadne zabráť.

Zhlboka sa nadýchnem a vykročím k domu. Je malý, jednoduchý, ale zato chutný... biely s plastovými oknami

a so žiarivočervenou, takmer oranžovou strechou.

Akoby čakal iba na nás, pomyslím si, ako ho tak sledujem majestátne sa vynímať pod belasou oblohou a zlatým slnkom.

Otec pomáha matke nasadiť rúško a potom ruka v ruke kráčajú ku mne. Otvorím im malú železnú bránku a spoločne stúpame po nízkych schodíkoch. Realitná agentka, ktorá je už dnu, nám nechala otvorené dvere.

Všade vládne ticho.

V malej predsieni si so ženou podáme ruky a navzájom sa predstavíme. Žena urobí rukou gesto, ktorým nás nabáda, aby sme ju nasledovali do obývačky nachádzajúcej sa naľavo od nás. Všimnem si, že predsieň pokračuje do dlhej a úzkej chodby a vedie do druhej polovice domu k dverám do záhrady. Sústredím sa na obhliadku.

Vstupujeme do priestrannej obývačky. Izba má v strede tehlový kozub a okná na severnej a južnej strane s výhľadom do ulice a do záhrady. Sú tu dvojce dverí. Pošepnem otcovi, že bude pomerne ľahké zariadiť to tu starožitným, ale štýlovým nábytkom, ktorý sme zdedili po mojich starých rodičoch. Tu by sa veľmi dobre vynímal. V našom byte v Petržalke sme nemali možnosť využiť ho. Prejdeme druhými dverami a ocitneme sa na konci tej istej úzkej chodby, z ktorej sme vstupovali do obývačky. V tejto zadnej časti domu sa nachádzajú dvere vedúce do záhrady, kuchyňa a na konci spálňa s malou kúpeľnou.

Hoci sme sa už predtým dohodli, že otec bude kvôli práci prechodne bývať v Bratislave, predsa len potrebuje v dome vlastnú izbu. Táto menšia spálňa by sa mu hodila. Steny sú čisté, biele, plávajúca podlaha sa leskne a stojí tu veľká vstavaná skriňa. Všetko tu vyzerá nové, práve dokončené, mám pocit, že ešte cítim maľovku. V jednom okamihu mnou prebehnú rôzne emócie. Pocítim šťastie

a pohodu. Vzápätí zimomriavky. Vnímam minulosť a autentickosť tejto izby. Zhlboka sa nadýchnem a otvorím oči doširoka.

Pomaly vydýchnem. Cítim, ako mi z pliec opadáva ťažoba, ktorá sa vo mne nahromadila počas hektického dňa. Premávka z Bratislavy bola hustá. Celkovo bol deň plný zhonu a stresu. Možno je to aj pre to slnko, že sa zrazu cítim lepšie. Ako ítečkárka, ktorá pracuje z domu, trávim v našom byte v Petržalke množstvo času zavretá v izbe s rozmerom pár štvorcových metrov. Tu na vidieku je to celkom iné, a nie iba preto, že teraz dýcham čerstvý vzduch. Zdá sa mi, že tu sa dokážem uvoľniť. Usmejem sa a vykročím k realitnej agentke.

„Tak čo? Ako sa vám to zatiaľ pozdáva?“ spýta sa ma žena.

Až teraz si uvedomím, že stále mám na hlave šiltovku. Zložím si ju a prejdem si rukou po vlasoch. Presne viem, aká bude moja odpoveď.

Zrazu sa žena na mňa prekvapene pozrie. Akoby neverila tomu, čo vidí. Akoby si na niečo spomenula alebo vo mne niekoho spoznala. Ten moment trvá niekoľko sekúnd.

Dívam sa na ňu a čakám, či niečo povie. Musím uznať, že má veľmi pekné oči. Teraz sa v nich črtá zamyslenie a prekvapenie.

Podíde k nám otec. Ako správny architekt začne komentovať uhol svetla dopadajúci do domu. Ženin záujem sa presunie na otca, a ja rozmýšľam, prečo sa zdala byť taká prekvapená pri pohľade na mňa. S agentkou ďalej debatujú o svetle, zatiaľ čo otec pridíža mamu, ktorá po celý čas mlčí a nevyžaduje si pozornosť. To je veľmi nezvyčajné.

Pozrieme si kuchyňu a vyberieme sa do hornej časti domu. Ocitneme sa v priestranej miestnosti. V jej pravej

časti stojí veľká posteľ so železným rámom a starodávna komoda so zrkadlom. Dozvedáme sa, že to tu nechali predošlí obyvatelia a komoda je viac ako dvesto rokov stará. Otec mi vezme otázku z úst, keď sa opýta, prečo v dome posledných dvadsaťtri rokov nikto nebýval.

Agentku tá otázka prekvapí. Sledujem ju, ako sa zľahka nadýchne a potom veľmi profesionálne odvetí: „Dom sa veľmi dlho rekonštruoval. Mal staré podlahy a trvalo nejaký čas dať to tu do poriadku. Tiež môžete vidieť, že strecha je celkom nová, kuchyňa má tiež novú linku a celý dom je zateplený. Musela sa uzavrieť pivnica, o tom sme sa už rozprávali. Potom, pred trinástimi rokmi, keď nastala kríza, sa rekonštrukcia zastavila. Dom sa prerobil, no prišla pandémia. Navyše, pán Bielik, určite poznáte povest' tohto domu. Všetky tie klebety urobili svoje,“ povie žena a stisne pery do jednej línie. Mám dojem, že nás sleduje s istým odstupom.

„Dnes sa dá vygúgliť všetko,“ usmeje sa na otca, ktorý iba zažmurká. Ani sa mu nečudujem. Je to veľmi atraktívna žena.

Potom sa naša pozornosť upriami na matku. Počas celej prehliadky horného poschodia sedí za drevenou, vyrezávanou komodou. Pozerá sa na seba do vylešteného zrkadla. Takúto ju vôbec nespoznávam. Vždy mala pokojnú povahu, ani alzheimer na tom veľa nezmenil, ako sa to často u pacientov s touto chorobou stáva. A predsa, takúto tichú som ju nezažila počas celej choroby. Sme v dome už dobrých pätnásť minút a ona zatiaľ neprehovorila ani slovko. Navyše, to, ako v zrkadle hľadá priamo do svojich bledozelených očí... Postavím sa za ňu a aj ja sa zadívam do zrkadla. Prehrniem si krátke plavé vlasy. Na sekundu akoby zastal čas. Nikdy predtým som si neuvedomila, ako sa s mamou na seba podobáme. Pomyslím si, že je to há-

dam aj tým, že som trochu zostarla. V zime som oslávila dvadsiate ôsme narodeniny; som už skoro tridsiatnička. Oči mám hlboké ako mama, len živšie. Mamin pohľad je skôr hlbavý. Zmenil sa najmä po vypuknutí choroby.

„Zlatko, si v poriadku?“ Nevieť, koľko času ubehlo. Zrazu si uvedomím, že otec už dlhší čas vyslovuje moje meno.

„Prepáč, zamyslela som sa. Deje sa niečo?“ Teraz sa na mňa s agentkou pobavene pozerajú od pootvorených dvier. Prehliadka pokračuje v kúpeľni.

Tá je obrovská a krásna. Obkladačky sú malé čierno-biele štvorce, tvoriace mozaiku. V strede sa nachádza veľká vaňa, aká sa vidí iba v starodávnych domoch – je oválna, s vyvýšenou jednou stranou. Všetky kohútiky sú zlaté. Zo stropu visia krištáľové lampy. Dýcha to tu minulosťou.

Počujem, ako otec chváli kúpeľňu, izby... skrátka všetko. A zdá sa, že aj mame sa tu páči. Celý ten čas akoby bola v inej dimenzii.

Horné poschodie tvorí iba jedna miestnosť, zato veľmi veľká. Veľa miesta zaberá schodisko, kúpeľňa je obrovská a nachádzajú sa tu dve priestranné vstavané skrine. Izba je dispozične veľmi dobre riešená. Má dve okná, podobne ako obývačka na prízemí. Viem si to tu predstaviť ako moju a maminu spálňu. V ľavej časti si môžem zariadiť malú kanceláriu s pekným výhľadom na hory. Už to vidím, ako sem nast'ahujeme ďalšiu posteľ, ako si sem prinesiem svoj písací stolík, police a naplním ich počítačmi a odbornou literatúrou, ktorej mám neúrekom.

Po prehliadke otec odvedie mamu dole, rozhodli sme sa, že si ešte raz pozrieme záhradu. S Klaudiou, realitnou agentkou, zaostaneme za nimi. Rozprávame sa o záhrade, ktorej dominuje masívny dub. Otec je stále s mamou a drží ju za ruku. Nevieť prestať myslieť na jednu vec, ktorú

táto žena utrúsila pred otcom.

Hoci jej oči teraz zakrývajú slnečné okuliare, viem, že sa pozerá priamo do tých mojich.

„Prečo ste sa nás opýtali, či poznáme povest' domu? A čo ste mysleli tým, že všetko sa dá vygúglit'?“ opýtam sa jej.

„Nechcem vás odstrašiť hneď na začiatku, dom je vo veľmi dobrom stave, veľmi zachovalý, čerstvo zrekonštruovaný...“

Prikývnem. To už hovorila.

„Pani Bieliková, ste z Bratislavy, čo je štyridsať kilometrov odtiaľto. Rozumiem, že ste veľmi zaneprázdnená. Iste nie je ľahké skĺbiť všetky povinnosti... No o tom, čo sa stalo pred rokmi v tejto dedine, sa rozpráva dodnes. Zo skúseností viem, že ľudia sú veľmi klebetní. Nielen to. Všetko zveličujú, nafúknu.“

Myknem plecami. Želám si, aby si zložila tie tma-vohnede aviátorky, cez ktoré jej nie je vidno do očí. Od začiatku si robí svoju prácu, to je pravda. Poukazovala nám celý dom a odpovedala na všetky moje a otcove otázky. Bola formálna, ale milá, hoci po tom jej záhadnom pohľade sa cítim akosi inak. Badám na nej celkovú zmenu. Formalita a obchodný duch z nej opadli, je uvoľnenejšia a správa sa, akoby sme boli na káve. Pri poslednej vete ma dokonca štuchne do ramena. Mlčky prikyvujem a počúvam ju. Som zvedavá, čo bude nasledovať.

„A tu je ten problém. Ľudia. Urobili z toho všetkého legendu. Naozaj som veľmi prekvapená, že ste o tom nikdy nepočuli, pani Bieliková,“ povie a po vyslovení môjho priezviska sa vráti k formálnemu tónu. Zbytočne. Aj tak už prelomila formálnu hranicu. Tipujem, že má iba o pár rokov viac ako ja, možno tridsaťdva... tridsaťtri...

„Pozrite, budete ma napínať alebo mi prezradíte, čo sa

tu vlastne stalo?“ nalieham na ňu.

Konečne si zloží okuliare, a odhalí tak obrovské tmavé oči. Je to taký éterický typ ženy.

„Vidím, že dom sa vám páči, a mám pocit, že vás neodradí nič. Pred rokmi v dome zomreli ľudia a došlo tu aj k samovražde. Navyše tu niekto za záhadných okolností zmizol. Nikto netuší, čo presne sa stalo. Obe však vieme, akí poverčiví sú ľudia. Začalo sa povrávať, že dom je plný duchov.“

Táto éterická elegantná mladá žena má vo všetkom pravdu. Neodradí ma nič. Prečo by aj malo? Dobre poznám ľudí. Vždy zveličujú. Žena ešte dodáva, že za tie roky, čo pracuje v tejto brandži, vie veľmi dobre odhadnúť ľudí. Pošepne mi, že podľa nej mám v sebe niečo drsnejšie než iné ženy. Na to jej s miernym úsmevom poviem, že neznášam klebety a stránim sa klebetných osôb. Zároveň potvrdím, že má pravdu v tom, že nie som ako ostatné ženy. Opätuje mi úsmev. Hádám si aj domyslela, že nie som zameraná na mužov, ale na ženy. Som presvedčená o tom, že to už vytušila.

Prezrádza ma aj moje oblečenie – jednoduché tmavé nohavice siahajúce do polovice lýtok, biela košeľa a tmavé sako s vyhrnutými rukávami. Krátke vlasy. Na pravom zápästí mám tetovanie zobrazujúce orlie krídla. Rovnaké tetovanie mám aj na chrbte, tiahne sa od krku až po zadok. Viem, že si to všimla.

Nenápadne ju sledujem, ako si chytí končeky vlasov a omotáva si ich okolo prstov. Zažmurká na mňa. Naše pohľady sa stretnú na dlhší čas. Heterosexuálky to robievali niekedy, keď sa dozvedeli alebo odhadli, že sa mi páčia ženy. Začali byť koketné. Možno so mnou flirtuje aj Klaudia. Už predtým som si na jej prstenníku všimla jem-

nú zlatú obrúčku s malým čírym kamienkom.

Potrasiem hlavou, odkašlem si, nahodím jednu zo svojich neutrálnych póz a hlbokým hlasom zahlásim: „Nuž, ak je toto jediný problém, kašlem na to. Stodvadsaťtisíc eur za takýto fantastický dom? Štyridsať kilákov od Bratislavy? Mala by som to nechať kvôli jednej legende? Toto na mňa neplatí. Ešte to prediskutujem s otcom, ale na deväťdesiatdeväť percent ho vezmeme.“

Usmeje sa na mňa a znova si nasadí okuliare, hoci slnko práve zašlo. Tak či onak, je to veľmi zvláštna žena. Na jej tvári sa objaví spokojný a víťazný výraz.

„Vedela som, pani Bieliková, že sa pre dom rozhodnete. Inak, môžeme si tykať?“

Kúpa domu prebehne okamžite a bez komplikácií. Nemáme problém predat' náš trojizbák v Petržalke na okraji Bratislavy. Byt, umiestený rovno pri hrádzi, má aj balkón s výhľadom na hory, čiže nie je obklopený iba betónovými škatuľami.

Obhliadka domu v Krákovciach bola naša prvá. S predstavou života na vidieku sa naši pohrávali už veľmi dávno, ešte keď bola mama zdravá. Obaja mali radi hory, čerstvý vzduch a život v dome ich vždy priťahoval. Cieľom mojich rodičov bolo presťahovať sa do dediny alebo do malého mestečka pri horách neďaleko Bratislavy. Ja som si kúpila vlastnú malú garsónku pri Račianskom mýte, keď som dovŕšila dvadsaťpäť a bola som už finančne nezávislá. Keď však mame diagnostikovali druhý stupeň alzheimera, vrátila som sa späť domov. Teraz, tri roky po vypuknutí matinej choroby, keď sa veci dali trochu do poriadku a s otcom sme v starostlivosti o mamu nadobudli určitú istotu, rozhodli sme sa odsťahovať, a splniť tak sen rodičov, hoci sme nevedeli, ako zareaguje na to mama. Ne-